

VAKER HOEST DOOR TE

Een belangrijk aandeel van de luchtwegaandoeningen is te wijten aan het stal-klimaat, zegt zelfstandig klimaatspecialist Peter van der Voorst in Boxtel.

Hij geeft in dit artikel adviezen voor een gezond stalklimaat in nieuwe en oudere stallen. Ook gaat hij in op klimaatfouten die hij tegenkomt in de praktijk.

Benaauwder in stal

Zo langzamerhand ventileren we te weinig. Daardoor is het in menig varkensstal tegenwoordig te benauwd.

WEINIG VENTILEREN

Een kuchje onder de varkens is voor veel varkenshouders reden om de ventilatoren wat terug te regelen en de verwarming een graadje hoger te zetten. Decennialang was dit standaard-beleid. Tegenwoordig lijkt die aanpak achterhaald. "Op de meeste bedrijven zal het omgekeerde meer baat hebben", denkt klimaatspecialist Peter Van der Voorst nu. Dus: de temperatuur omlaag en meer ventileren kan positief werken. "Adviseurs roepen al twintig jaar dat er in de varkenshouderij te veel geventileerd wordt. Ik ben van mening dat we zo langzamerhand te weinig ventileren. Daardoor is het in menig varkensstal tegenwoordig te benauwd. Van der Voorst durft wel te stellen dat hoest tegenwoordig vaker te wijten is aan te weinig ventileren dan aan te veel ventileren.

Volume in de stal

Van der Voorst geeft de voorkeur aan grondkanaalventilatie, het zogenaamde frisse-neuzensysteem. De frisse lucht stroomt daarbij onder de vloer door en komt langs het voerpad of langs de muur, bij de neuzen van de zeugen, omhoog. "Dit ventilatiesysteem maakt het mogelijk veel hoogte en daarmee volume in de stal te creëren. Des te hoger de luchtafvoer, des te gemakkelijker is het om warmte in de afdelingen kwijt te raken." Volgens de klimaatspecialist is het in veel varkensstallen eerder te warm dan te koud. Een enkele keer ziet Van der Voorst dat de ondernemer alsnog plafonds in de afdelingen zet. "Nooit doen. Hiermee haal je het volume weg. Vanwege de plafonds komt het afzuigpunt ook nog eens lager in de afdeling te zitten, waardoor het lastiger wordt een fris stalklimaat te behouden. Plafonds kosten dus alleen maar geld."

Grondkanaalventilatie is echter niet voor alle stallen geschikt. Bij grote aantallen dieren wordt het lastiger om op deze manier voldoende verse lucht in de stal te krijgen. Er zouden dan extra brede gangpaden aangelegd moeten worden, of een extra diepe put. Qua bouwkosten is dit minder interessant. Mits het systeem goed is aangelegd, kan met ieder type

ventilatie een prima stalklimaat worden bereikt.

Variabele luchtinlaat

De stallen met grondkanaalventilatie hadden aanvankelijk veel last van windinvloeden. Als de wind op de forse luchtinlaatopeningen stond, kreeg je drukverschillen in de stal en daardoor tocht. Dat is funest voor de dieren. De luchtinlaatopeningen waren aanvankelijk zo ruim bemeten om ook op de aller-warmste zomerdagen voldoende lucht te kunnen inlaten. "Dat betekende wel dat je 350 dagen per jaar met een te grote inlaatopening zat", concludeert Van der Voorst. Windbreekgaas voor de opening remt wel de luchtsnelheid, maar hiermee haal je de drukverschillen die de wind veroorzaakt niet weg. Van der Voorst: "Er zijn verhalen bekend van bedrijven waar

'Onderdruk zoog het plafond naar beneden'

het plafond naar beneden werd gezogen aan een zijde van het bedrijf omdat de onderdruk te groot werd."

Van der Voorst adviseert varkenshouders altijd te kiezen voor variabele inlaatopeningen die automatisch worden geregeld. De grootte van de luchtinlaatopening is dan altijd goed afgesteld op het buiten- en binnenklimaat. Deze systemen zijn sinds enkele jaren op de markt.

Afstelling grootste probleem

De meeste klimaatfouten zijn het gevolg van een verkeerde afstelling van de klimaatcomputer, constateert Van der Voorst. "Het betreft lang niet altijd de afstelling door de varkenshouder zelf. Geregeld is de basisafstelling door de installateur voor verbetering vatbaar." Hij adviseert varkenshouders om in zee te gaan met een installateur die goed thuis is in de varkenshouderij. Sommige ondernemers laten de installatie over aan

een elektricien uit het dorp. Deze weet precies welke draadjes hij moet aansluiten, maar weet meestal niet hoe de klimaat-computer moet worden afgesteld voor het beste stalklimaat.

Jaarlijkse APK

Het ventilatiesysteem werkt 24 uur per dag. Afwijkingen sluipen er daardoor gemakkelijk in. Zo kunnen bijvoorbeeld de temperatuurvoelers gaan afwijken. En op bedrijven met personeel komt het voor dat meer mensen onafhankelijk van elkaar 'aan de kast' draaien. Van der Voorst beveelt aan om het klimaat-systeem jaarlijks opnieuw te laten afstellen. Vergelijk het met de APK van de auto.

Goed informeren bij nieuwbouw

Van der Voorst constateert dat de meeste varkenshouders zich bij nieuwbouw goed laten informeren bij de keuze van een klimaatstelsel. "Maar meestal wel op een vrij laat moment, als de bouwtekeningen er al liggen. Geregeld moeten de tekeningen vervolgens worden bijgesteld omdat het klimaatstelsel anders niet past. Dat is jammer. Het is handiger om eerst het klimaatstelsel te kiezen en daarna tekeningen te laten maken." <

Lagere energiekosten

De stookkosten op varkensbedrijven lopen enorm uiteen, van 6 euro tot wel 80 euro per zeugenplaats. Wie meer dan 25 euro per zeugenplaats verstookt, verstookt te veel. "Maar weinig varkenshouders kennen hun stookkosten, terwijl hier zonder investeringen soms flink bespaard kan worden", ervaart Van der Voorst. Met name de vloerverwarming in de kraamstallen en de ventilatie zijn energieslurpers. "Zet de vloerverwarming na vijf à zes dagen uit en check of de hoge energiekosten zitten in onnodig veel ventileren."